

ŠTUDIJ VIZUALNE ANTROPOLOGIJE V ZDA

Na XI. ICAES v Kanadi letos avgusta sem prihajal v stik s strokovnjaki za antropološki oz. etnološki film iz vseh kontinentov in iz najrazličnejših držav. V Vancouvru, kjer je potekal zaključni del kongresa, je prišla na področju vizualnih medijev v ospredje velika „premoč“ Anglo-Američanov. Današnje ameriške antropologije si sploh ne moremo predstavljati brez aktivne vloge filma pri raziskovanju in študiju. Zato me je zanimalo, kako poteka visokošolski pouk vizualne antropologije. Na srečo sem naletel na pravega človeka, ki mi je to pojasnil tako rekoč iz prve roke.

Timothy ASCH, ki je bil predsednik ene od kongresnih sekcij z naslovom V učilnici in izven nje — film kot komunikator antropologije, je hkrati tudi direktor Centra za vizualno antropologijo (Center for Visual Anthropology) pri Oddelku za antropologijo Južnokaliifornijske univerze (University of Southern California). Center deluje v tesni povezavi s Filmsko in TV šolo na fakulteti, ki poučuje tudi poznavanje radia kot komunikacijskega medija. Pogoji za vpis študija v centru za vizualno antropologijo je prva stopnja iz naslednjih študijskih smeri: iz filma, novinarstva ali antropologije.

V 5. semestrih programa študentje spoznajo socialno antropologijo, vključno z metodami terenskega dela. Primarna skrb je posvečena usposabljanju študentov v antropologiji, filmu (16 mm, video, super 8 in fotografija) in v žurnalizmu, tako da po končanem študiju znajo izdelovati kvalitetno filmsko dokumentacijo, primerno za znanstveno raziskovanje. Končno diplomsko sestavljata vizualna študija in skrbno pisana razprava na isto temo.

Študenti se usposabljaajo ob realizaciji profesorjevih projektov, pa tudi s samostojnimi produkcijami. Center za vizualno antropologijo je izdelal že vrsto svetovno znanih dokumentarcev, za enega od njih so prejeli celo Oskarja (1977). Redno sodelujejo v TV koprodukcijah kot strokovni svetovalci, pisci in realizatorji poljudnoznanstvenih serij. Za leto 1984 sta na programu dva večja vizualna projekta, in sicer **Srbi v Chicagu** pod vodstvom dr. Andreia Simića in **Židovski emigranti v Fairfaxu** Barbare Myerhoff.

Naj na kratko navedem še najzanimivejša predavanja in seminarje, ki so zabeleženi v programu za letošnje leto. Študij se je pričel januarja 1984.

Prvi semester:

- Zgodovina antropologije in antropološka teorija I.
- Seznanjanje s filmsko tehniko.
- Izdelovanje 8 mm filmov, vsak študent izdelava 5 filmov.
- Etnografska filmska analiza.

Drugi semester:

- Zgodovina antropologije in antropološke teorije II.
- Novinarstvo (dokumentarne oddaje, selekcija in ravnotežje snovi v dokumentarcu, etični problemi dokumentarnega filma, terenske raziskave in poročila, priprava dokumentarca, priprava bibliografije in terenskega dela).

Tretji semester:

- Proizvodnja etnografskega filma.
- Etnografsko terensko delo na bližnji lokaciji, v kraju študija. Izdelava filmskih in žurnalističnih izhodišč. Za vsak etnografski „dogodek“ se posname najmanj 200 m filma, nekakšna etnografska študija. Iz tega materiala se zmontira edukativni ali TV dokumentarec.
- Urbana antropologija, regionalna raziskava na terenu.

Četrti semester:

- Antropologija, najmanj 3 mesece terenskega dela z uveljavljenim antropologom na oddaljeni lokaciji (Azija, Oceanija). Oblikovanje koncepta raziskave, zbiranje podatkov in vizualna študija.

Peti semester:

- Novinarstvo
- Realizacija edukativnega filma.
- Diploma, realizacija filma in spremljajoče pisane razprave — monografije.

— Podrobnosti študijskega programa niso trdno določene. Trden je le učni smoter. Ta pa je: diplomanti naj pridobijo temeljno poznavanje in razumevanje socialne antropologije ter znanje za izdelavo dobrih zvočnih etnografskih filmov, ki bodo služili nadaljnjim raziskavam. Vsak študent si bo v času študija izbral svojo pot do tega cilja, odvisno od stopnje razgledanosti in izobrazbe.

Na centru za vizualno antropologijo deluje 11 rednih visokošolskih učiteljev in 2 gostujoča iz Filmske šole USC (Južnokaliifornijske univerze). Med njimi so zelo znana imena svetovnega antropološkega oz. etnografskega filma. Že omenjeni **Timothy Asch** je trenutno gotovo eden vodilnih antropoloških filmarjev na svetu. V zadnjih dveh desetletjih je veliko storil za uveljavitev učenja antropologije s pomočjo filma v Ameriki in Avstraliji. Neprecenljive vrednosti je njegova serija dokumentarcev o venezuelskih Indijancih Yanomani. **Dr. Stephen Lansing**, uveljavljeni antropolog in cineast, poznavalec azijskih civilizacij, raziskovalec Balija in indonezijskih otokov, sodelavec različnih TV družb za dokumentarni film in stalni sodelavec Encyclopaedia Cinematographica.

Dr. Barbara Myerhoff, preučevalka židovske identitete v ZDA, dobitnica Oskarja za dokumentarni film *Število naših dni* (Number our days) leta 1977. **Dr. Gary Seaman**, preučevalec Taiwana, avtor 15 filmov o kitajskih religijah. Trenutno montira film o kitajski geomanciji (geomancy), nekakšni geografski enačici akupunkture.

Dr. Andrei Simić, Jugoslovčan (kjer vse jih ne najdemo), je uveljavljal fotografijo na področju antropologije, sedaj pa pripravlja vizualno raziskavo o ameriških Srbih v Chicagu. **Mel Sloan**, ustanovitelj danes svetovno znane Visoke filmske šole na Južnokaliifornijski univerzi. Predavatelj in realizator številnih dokumentarnih in igranih filmov.

Na koncu pa še podatek o šolnini. Polna šolnina za en semester je 3.000 US dol. in še stroški okoli 600 US dol. na mesec. Ob tem pa šola zagotavlja vsa tehnična sredstva in material za realizacijo vizualnega dela programa.

NAŠKO KRIŽNAR

DOKUMENTI

OPOMBE SED K PREDLOGU SKUPNIH PROGRAMSKIH JEDER OSNOVNOŠOLSKEGA IN SRED- NJEGA USMERJENEGA IZOBRA- ŽEVANJA

(Že od vsega začetka, ko so iz „ilegale“ proniknila jedra o pouku književnosti, je SED zasledovalo problematiko jeder in do 15. 10. 1983, ko je bil rok za oddajo pripomb, pripravilo protestno besedilo. Pripombe smo hoteli prebrati že v Rogaški Slatini, saj je bilo tam zbrano največ naših članov. Zaradi objektivnih okoliščin to ni bilo mogoče in smo akcijo prepustili IO SED, ki je spremljal tudi javno razpravo o jedrih. Istočasno je svoje mnenje o programskih jedrih napisal tudi Oddelek za etnologijo FF, ki je svoja stališča objavil v Novicah FF, posebna izdaja, Ljubljana oktober 1983. Predloge SED in Oddelka smo združili v besedilo, ki ga predstavljamo našim bralcem.)

Slovensko etnološko društvo se vključuje v razpravo o „skupnih programskih jedrih“ na podlagi pretresa predlogov za jezikovno, književno, zgodovinsko in družbeno področje. Etnologija kot samostojen predmet pri nas ni vključena v noben izobraževalni program (razen ene izjeme v SR Srbiji), saj nihče (razen etnologov) ni čutil potrebe, da bi problematiko načina življenja in ljudske kulture Slovencev, drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti, Evropejcev in ljudstev zunaj Evrope uvrstil v ta ali oni šolski program. Ker je etnologija ostala tako zunaj konteksta programskih jeder, so naše pripombe usmerjene k skupnim jedrom za

književnost, jezik, umetnostno vzgojo, zgodovino in glasbo, saj naj bi te stroke posredno zastopale tudi etnološke „interese“.

Splošne pripombe: IO SED meni, da je vsebina izobraževalnih programov najpomembnejše področje vzgoje in izobraževanja in da je njihova sestavina izrazito strokovno vprašanje. Prepričani smo tudi, da mora izobraževanje nuditi celotni jugoslovanski mladini znanje o vseh narodih in narodnostih v Jugoslaviji, da pa mora biti največ pozornosti posvečene lastnemu narodu. O tem, da je treba najprej spoznati najbližje okolje in šele nato druge „koncentrične kroge“ vsakdanjega življenja, ne more biti dvoma. Seveda pa so pogledi na neposredno okolje oz. na širino omenjenih krogov lahko različni. Prav ob tem ugotavljamo, da so sestavljalci „jeder“ malomarno in brez potrebnega znanja opravili svoje delo, saj je vsebina predlogov sestavljena (milo rečeno) površno, marsikdaj tudi v nasprotju z zastavljenimi vzgojnimi cilji, celo formulacije namenov so protislovne.

Predlogi skupnih jeder so najnovejši dogodek v procesu, ki traja že dlje in ki vztrajno zmanjšuje delež humanistične izobrazbe v izobraževalnih programih. Kot predstavniki stroke, ki preučuje način življenja in kulturo najširših družbenih plasti, opozarjamo na pomen humanističnih ved in poznanja nacionalne kulture za mlado generacijo in družbo nasploh. Znanje o jeziku, književnosti, zgodovini, kulturi, načinu življenja, o družbenih razmerjih in duhovnih spoznanjih more in mora mlada generacija sprejeti od starejših generacij v svojem okolju, saj tega dela izobrazbe ni možno pridobiti nikjer drugje na svetu. Če mladi nimajo orientacije o in v svojem okolju, je to krivda starejših, ki niso bili sposobni prenesti nanje vrednot, ki jih je to okolje stoletja ustvarjalo. Zato se zavzemamo za temeljito strokovno revizijo šolske reforme, ki naj vendar že preneha biti žrtev kratkovidnih, tehnokratskih odločitev. Zato SED protestira proti nedemokratičnemu odločanju v zvezi z reformo izobraževanja, kjer so skupna programska jedra žal najhujši, a logični vrh nestrokovnosti in nepoznanja problematike. Želimo, da v strokovnih vprašanjih začne naša družba končno že upoštevati strokovna mnenja, zato naj se na tej podlagi tudi črtajo neustrezne odločitve, ki ne zdržijo kritike. „Skupna jedra“ naj bodo samo primer, ki ga ne bi smelo biti, ker pa se je „rodil“, se ne sme ponoviti.

Posebne opombe in razmišljanja:

1. Nedemokratičnost pri sprejemanju predlogov skupnih jeder je bila tako zavestna, „obravnavana“ pa tako skrivaška, da so se vsa (tudi poštena) prizadevanja spremenila v žaljivo burko, ki je poleg ogromne strokovne, naredila tudi veliko politično škodo. (O tem so precej povedale že druge ustanove, društva in časopisi.)

2. Odsotnost etnološke problematike opazamo tudi v okvirih drugih strok. Za značaj programskih jeder je odsotnost načina življenja naših narodov in narodnosti (v okviru zgodovine) zelo povedna, saj kaže mišljenje sestavljalcev, kaže pa tudi njihov odnos do ljudi, ki (po dikciji na str. 208)